

Utbildningsinspektion i Brunns skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Brunns skola	Antal barn/elever
Grundskola	619
Skolbarnsomsorg	292
Förskoleklass	59

Statistiken ovan är daterad september 2004 och kommer från skolan. Utbildningen vid Brunns skola är treparallellig och omfattar förskoleklass samt grundskola med årskurs 1–9. På skolan finns ett fritidshem med sju avdelningar, två till tre avdelningar per hus i de tre huskroppar som rymmer förskoleklass samt årskurserna 1–5. Fritidshemmet har under de senaste åren vuxit i takt med att elevantalet på skolan ökat. Höstterminen 2004 startade en ny skola i kommunen, Fågelviks skola, med förskoleklass till och med årskurs 4, vilket innebär att elevtillströmningen till Brunns skola minskar. Fågelviks skola tillhör samma upptagningsområde som Brunns skola.

Brunns skola byggdes 1974 för sex klasser och har sedan dess byggts ut i olika omgångar. I dag består den av 11 byggnader med maritima namn inklusive en välutrustad sporthall. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i sammanlagt sex arbetslag: fyra arbetslag med förskoleklass och årskurs 1–6, ett arbetslag med årskurs 6–7 samt ett arbetslag med årskurs 8–9.

Antalet heltidsanställda lärare per 100 elever läsåret 2004/2005 är 6,51.

Inspektionen avser förskoleklass, grundskola och fritidshem.

Genomförandet av inspektionen i Brunns skola

Skolverket sände den 13 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Brunns skola, Värmdö kommun har bestått av experten Alf Anselmby och undervisningsrådet Mats Peterson. Besök i Brunns skola genomfördes den 12 till 14 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Brunns skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerad på annat sätt.

I Brunns skola genomfördes formella intervjuer med rektor, lärare, elevvårdspersonal, fritidshemspersonal, elever samt föräldrar. Lektioner och fritidshem

besöktes. Under besöket fördes också informella samtal med personal och elever.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Av Brunns skolas dokumentation och av intervjuer framgår att skolans personal och ledning betonar vikten av trygga elever. ”Vi vet vart vi ska vända oss om vi känner oss otrygga”, säger elever i årskurs 6. ”Alla lärare har tystnadsplikt”, betonar samma elever. Under mentorstiden kan eleverna berätta hur de haft det under veckan. Inspektionen visar att det förekommer få kränkningar och att åtgärder vidtas omedelbart från skolans sida om det inträffar. Det förekommer minimalt med klotter och skadegörelse och det gavs goda exempel på ett rikt och nyanserat språk samt förståelse för och betydelsen av att vårda sitt språk. Exempel på det motsatta gavs dock också. I kommunens kundundersökning för 2004 får Brunns skola värdet 3,2 på en fyrgradig skala avseende trygghet och trivsel i skolan. Inspektörerna bedömer att skolledning och personal är på god väg att tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron på skolan. Det är dock viktigt att skolan fortsätter sitt goda förebyggande arbete mot kränkningar för att, som läroplanen uttrycker det, skapa en social gemenskap och trygg miljö.

Enligt läroplanen, Lpo 94, skall de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, omfatta alla elever och det åligger alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer. Inspektionen visar att Brunns skola är på god väg att nå goda resultat i detta avseende, men att vissa förbättringar bör göras med avseende på demokrati- och inflytandefrågor. Detta beskrivs och bedöms i avsnitt 3.

Eleverna är aktiva under lektionerna och tycker att lärarna ger dem möjligheter att till viss del påverka undervisningens innehåll. I de tidigare årskurserna diskuterar eleverna arbetssätt och arbetsformer med sina lärare och skriver in sin planering för veckan i sina planeringsböcker. I de senare årskurserna arbetar eleverna i mindre utsträckning med planeringsböcker och det förekommer också färre diskussioner om arbetssätt och arbetsformer. Läroplanen betonar att läraren skall se till att elevernas inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Inspektörerna bedömer att elevernas möjligheter till inflytande över sitt eget lärande bör stärkas i de senare årskurserna.

Fritidshem

Inspektionen visar att barnen på fritidshemmet är trygga och har inflytande över vad de gör där. Barnen uppger att de trivs och tycker att det är roligt att gå till fritidshemmet. Verksamheten utformas i hög grad efter barnens förslag och önskemål.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av skolans arbete med normer och värden är gott. Trivsel, trygghet och respekt för varandra bedöms som bra. Elevernas inflytande på fritidshemmet och i de lägre årskurserna är av god kvalitet. Elevernas möjligheter till inflytande över undervisningens uppläggning och utformning i de högre årskurserna behöver stärkas.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Enligt skolans kvalitetsredovisning för 2002/2003 har det samlade meritvärdet för årskurs 9 vid Brunns skola höjts från 200,1 meritpoäng år 2002 till 215,8 för år 2003¹. För Värmdö kommun är meritpoängen 208,3 och för riket 205,4 poäng för år 2003. För 2003 ligger således Brunns skola högt om man jämför med Värmdö och med riket. Andelen flickor som år 2003 inte uppnådde målen i engelska respektive matematik var 4,8 procent, medan samtliga pojkar nådde målen i dessa ämnen. I svenska nådde alla elever målen. Anmärkningsvärt är att 27,3 procent av eleverna saknar ett eller flera betyg höstterminen 2003. Detta är påtagligt högre än motsvarande siffra för Värmdö kommun som är 22,2 och för riket som är 25,1 procent. Om man med hjälp av SALSA² (Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser) tar hänsyn till olika skolors elevsammansättningar, visar det sig att medan den faktiska andelen som fått ut kompletta betyg är 73 procent är det modellberäknade resultatet 80 procent. Resultatet för Brunns skola ligger således lägre än det förväntade. År 2001 var motsvarande siffror 55 respektive 73 procent, vilket emellertid styrker rektors konstaterande att skolans resultat markant förbättrats. Inspektörerna bedömer därmed att

1. Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsbetygen översätts till siffror där betyget mycket väl godkänd ger 20, väl godkänd 15 och godkänd 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

2. För att få en mer nyanserad bild av skolors betygsresultat än enbart genom att tillhandahålla de faktiska betygsresultaten som skolor uppnår, har Skolverket utvecklat Skolverkets Arbetsverktyg för Lokala SambandsAnalyser - Salsa. Verktöget jämför i en statistisk modell kommuners och skolors faktiska betygsresultat avseende "andel elever som uppnått målen" respektive "genomsnittligt meritvärde" med ett modellberäknat värde. I denna beräkning tas hänsyn till bakgrundsfaktorer som föräldrars utbildningsnivå, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

även om skolans resultat ligger lågt har en positiv utveckling skett under de senaste åren avseende det samlade meritvärdet för årskurs 9.

Om man ser till siffrorna för 2004 kan man konstatera att i de nationella proven för årskurs 5 nådde 88 procent av eleverna målen i svenska, 89 procent i matematik och 75 procent i engelska. Resultaten av de nationella proven i årskurs 9 för år 2004 visar att alla elever når målen i svenska, matematik och engelska. Skolan har ingen sammanställning över elevernas kunskapsresultat i övriga ämnen. Lärarna uppger dock att de har god kontroll på varje enskild elevs kunskapsutveckling och att de arbetar med kursplanemålen i alla ämnen. Enligt inspektörerna är det viktigt att rektorn och skolan skapar sig en bild av elevernas resultat på övergripande nivå i alla ämnen för att kunna identifiera stödbehov och skapa förutsättningar att ge eleverna stöd på bästa sätt. Likaså bör skillnaden mellan pojkars och flickors resultat analyseras.

Inspektörerna observerade i flera klasser att eleverna får lära sig att utforska, arbeta självständigt och i grupp. Inspektionen visar vidare att eleverna visar tillit till sin förmåga och tycks ha lust att lära. Undervisningen ligger därmed helt i linje med läroplanens mål att utveckla nyfikenhet och lust att lära.

Inspektionen visar att elever och föräldrar har en varierande kunskap om kursplanemål och betygskriterier. Flera elever tycker att lärarna vet bäst och att det är bättre att de bestämmer. Lärarna har olika uppfattning och syn på elevernas inflytande över undervisningens uppläggning men betonar att alla elever får ta del av kursplanemålen. Inspektörerna bedömer ändå att skolan bör arbeta än mer för att kursplanemål och betygskriterier skall bli en naturlig del i elevernas lärande.

Fritidshem

Rektorn och fritidshemspersonalen har kontroll över hur elevernas utveckling på fritidshemmet ser ut och beskrev under inspektionen hur man arbetar för att fritidshemmet ska komplettera skolan och erbjuda en meningsfull fritid.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans kunskapsresultat till stora delar är av god kvalitet och att eleverna känner lust att lära och vill utveckla sitt eget sätt att lära. Uppföljningen och utvärdering av elevernas övergripande kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver utvecklas, och elevernas kännedom om målen för utbildningen behöver öka.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan arbetar med utvecklingsgrupper av olika slag där all personal finns representerad. I den grupp som arbetar med normer och värden finns varje arbetslag representerat och gruppen arbetar med kamratstödjare, Charlieövningar (övningar som syftar till att stärka elevernas självkänsla och att lära dem medkänsla för andra), samt andra gruppdynamiska modeller. Värdegrundsfrågor aktualiseras och arbete pågår med att stärka mötet mellan elever/elever, personal/elever, personal/föräldrar samt personal/personal. En viktig målsättning med gruppens arbete är att kontakten mellan de olika arbetslagen i skolan skall stärkas. Lärarna till de yngre barnen arbetar med "Projekt Charlie" för att göra eleverna medvetna om värdegrunden. De äldre eleverna har bland annat etiklekktioner. Inspektörerna bedömer därmed att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling är mycket bra.

Brunns skolas handlingsprogram mot kränkande behandling gäller för läsåret 2004/2005. Handlingsprogrammet är känt av personalen och utarbetat av arbetsgruppen mot mobbning som består av personal från skolan och fritidshemmet. I handlingsprogrammet beskrivs såväl vad man menar med kränkande behandling och mobbning som skolans förebyggande arbete, liksom vad skolan gör när den upptäcker kränkande behandling. Vårdnadshavarna får information om att arbetsgruppen mot mobbning finns och kan när som helst höra av sig till skolans personal. Handlingsprogrammet är känt av eleverna och de vet vart de skall vända sig om de känner sig kränkta. Inspektörerna bedömer att skolans handlingsprogram mot kränkande behandling väl täcker författningens krav, och att programmet kraftfullt betonar att alla anställda på skolan är enligt skollagen skyldiga att motverka all form av kränkande behandling.

I avsnitt 1 Normer och värden konstaterades att elevernas möjligheter till inflytande över sitt eget lärande bör stärkas i de senare årskurserna. Vid intervju med lärare i årskurserna 7–9 ställer några sig frågande till hur man skall kunna öka elevinflytandet. Inflytandefrågor diskuteras alltför sällan i klassen säger lärarna. Några lärare framhåller att eleverna tycker att lärarna är bäst skickade att besluta om undervisningens planering. Lärarna betonar att eleverna får ta del av kursplanerna och att eleverna skall känna till ämnesmålen och i de äldre årskurserna även betygskriterier. Enligt rektor och lärarna gör den portfoliomethod som de yngre eleverna arbetar med att eleverna får stöd och inflytande över sitt lärande. Likaså är det ett väl fungerande system för uppföljning. Kvaliteten på uppföljningen har höjts sedan de yngre eleverna började med portfolio säger rektor. Inspektörerna bedömer att det är bra att eleverna får ta del av kursplaner och betygskriterier och att de yngre eleverna arbetar med portfolio. Detta är emellertid inte tillräckligt för att ge eleverna inflytande över arbetssätt och arbetsformer. Det är viktigt att lärarna diskuterar elevinflytande med eleverna och i arbetslaget så att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Det finns klassråd samt två elevråd för årskurserna 1–5 och 6–9 på skolan. Skolans två elevråd sammanträder en gång i månaden. På dagordningen finns frågor om förbättringsåtgärder, och rektorn är alltid med i elevrådet. Varje möte protokollförs och protokollet diskuteras därefter i klassrådet. Andra råd, som miljøråd, anställningsråd (elevmedverkan vid anställningsintervjuer med lärare) och gårdsråd är under uppbyggnad och skall bl.a. förse elevrådet med ärenden och beslutsunderlag. Eleverna tycker att de har inflytande över förbättringsåtgärder som

bättre mat, brickor till matsalen och trasiga duschar men undervisningsfrågor tas aldrig upp på elevrådet och påverkan på verksamheten är enligt dem liten. ”Det tas upp en massa saker men det händer inget”, konstaterar flera elevrådsmedlemmar. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med demokrati- och inflytandefrågor behöver förbättras. Organisation av elevrådsarbetet är bra, men en analys av vilken typ av ärenden som behandlas på elevrådsmötena bör göras.

På Brunns skola finns ett föräldraråd vars syfte är att skapa en bra miljö för barnen genom en öppen kommunikation mellan hem och skola. Målet för föräldrarådet är att vara en väl fungerande part till skolan och att driva stora och små frågor i barnens intresse samt ta tillvara barnens, föräldrarnas och personalens engagemang. Föräldrarådet består av sex husrepresentanter, rektor och personalrepresentant. Det finns planer på att också ta med en elevrådsrepresentant. Föräldrarådet möts två till tre gånger per termin. De föräldrar som inspektörerna intervjuade uppgav att de uppskattar samarbetet med rektor och upplever att han är mycket intresserad av ett gott samarbete. Sammantaget bedömer inspektörerna att samarbetet med föräldrarna fungerar väl.

Fritidshem

Även på fritidshemmet arbetar personalen med att förebygga och åtgärda eventuella kränkningar. På morgonen samlas till exempel barnen till en lugn stund. Genom samlingar vill personalen lära barnen att lyssna på varandra, bry sig om varandra och känna gemenskap i gruppen. Ibland är tiden på fritidshemmet en fortsättning på skolarbetet. Barnen erbjuds planerade aktiviteter men verksamheten tar sin utgångspunkt i barnens kreativitet och vilja att påverka verksamheten. Inspektionen visar att eleverna på fritidshemmet har inflytande över sitt arbete och att barnen känner att vistelsen där är meningsfull.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet är av god kvalitet. Inspektörerna vill särskilt framhålla det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och skolans arbete med normer och värden. Skolans samarbete med föräldrar i föräldrarådet har som mål att skapa en bra miljö för barnen genom en öppen kommunikation mellan hem och skola. Detta bedöms som mycket positivt. Skolans arbete med demokrati- och inflytandefrågor behöver dock förbättras, bland annat med avseende på elevernas upplevelse av elevrådets betydelse.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärandefrämst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Dokumentation och utvärdering

Inspektionen visar att ett omfattande arbete har lagts ned för att få fram enhetliga kursplaner och betygskriterier. Arbetslagen har anordnat ett föräldramöte för att visa upp, förklara och förankra kursplaner, undervisningsmetoder och betygskriterier bland föräldrarna. Likvärdig betygsättning diskuteras i arbetslagen.

Kunskapsresultaten dokumenteras för årskurserna 1–5 i portfoliopärmar. De generella underlag som finns i form av LUS (läsutvecklingsscheman) och nationella prov används också för att få en bild av läget i alla klasser eller för en aktuell elev. Bornholmsmodellen används som ett sätt att stärka språkinläringen.

Utvecklingssamtal där läraren informerar eleven och elevens vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling sker en gång per termin, eller oftare vid behov. Skolan skickar ut en skriftlig inbjudan med frågeställningar som elev och vårdnadshavare kan fundera på inför samtalet. Föräldrar som intervjuades framhöll att i årskurserna 6–9, där ämneslärare undervisar, blir informationen om ämnesmålen bristfällig på grund av att informerande lärare inte undervisar i alla ämnen. Grundskoleförordningen betonar att läraren fortlöpande skall informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång, kunskapsutvecklingen i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna samt tydliggöra vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen. Inspektörerna bedömer att skolans utvecklingssamtal behöver ses över för årskurs 6–9.

Varierande arbetssätt

Lärarna i de samhällsorienterande ämnena (SO) gör studiebesök hos varandra för att ta del av olika arbetssätt. Temaarbeten i SO och matematik diskuteras mellan olika ämnesgrupper. Som ett exempel på varierande arbetssätt prövar skolan med att de elever som har behov av det läser svenska, engelska och matematik i halvklass. Enligt rektorn har detta resulterat i att betygen har höjts.

Påfallande många elever i Brunns skola tycker att idrott och hälsa är det roligaste ämnet. Eleverna har tillgång till ett varierat utbud av aktiviteter såsom bollspel, dans, rytmik, styrketräning och cirkelträning. Den funktionella idrottshallen ger goda exempel på ett varierat arbetssätt. Inspektörerna konstaterar att det goda samarbetet mellan idrottslärarna, samplaneringen av lektioner och att det alltid är två lärare som delar på undervisningen bidrar till elevernas stora intresse för ämnet.

Inspektionen visar att undervisningen generellt är balanserad och att lärarna försöker att integrera kunskaper i olika former. Fakta och förståelse är intimt förbundna med varandra och undervisningens mål är helt i linje med läroplanens att utveckla nyfikenhet och lust att lära. Ett antal lektionsbesök gav exempel på att eleverna får lära sig att utforska, arbeta självständigt och tillsammans med andra. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning ger goda förutsättningar för eleverna att nå målen.

Barn i behov av särskilt stöd

Enligt rektor har antalet barn i behov av särskilt stöd ökat och rutiner finns för hur man på skolan fångar upp dem. För att tillgodose behoven hos nämnda

elevgrupp finns ett elevhälsoteam på skolan. De som arbetar i teamet är, förutom rektor, två speciallärare, en specialpedagog, skolsköterska och skolkurator. Redan när eleven kommer till skolan som sexåring görs en enklare screening av en speciallärare. Specialläraren deltar i årskurs 1 för att identifiera de behov som redan då kan finnas. Därefter är det klasslärarens/ämneslärarens uppgift att anmäla till elevhälsoteamet (EHT) de behov som en klass/elev har. Specialpedagogen gör en bedömning av vilka resurser som skall sättas in. Hela skolan ingår i Värmdös Bibs-projekt (barn i behov av särskilt stöd) som innebär att lärarna på arbetslagsträffar diskuterar elevvårdsfrågor, omfördelar resurser och upprättar handlingsplaner. På Brunns skola finns en studio där eleverna kan få hjälp i svenska, engelska och matematik. Arbetslaget har en viktig roll för att ge elever den hjälp de behöver i övriga ämnen. Sammantaget bedömer inspektörerna skolans arbete med särskilt stöd till elever som mycket bra.

Enligt grundskoleförordningen skall rektor se till att åtgärdsprogram utarbetas om det genom uppgifter från skolans personal, en elev och dennes vårdnadshavare eller på annat sätt har framkommit att eleven behöver särskilda stödåtgärder. Vid behov kontakter rektor elevhälsoteamet som är ett stöd när man upprättar åtgärdsprogram. Eleven och elevens vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. Brunns skola arbetar efter de här intentionerna och upprättar åtgärdsprogram i samtliga ämnen. Programmet inleds med en nulägesbeskrivning som följs av en målbeskrivning och vilka åtgärder som skall vidtas samt datum för en utvärdering. Inspektörerna bedömer att rektors ansvar och beslut om att upprätta åtgärdsprogram väl motsvarar grundskoleförordningens krav.

Fritidshem

Varje avdelning består av ca 40 barn/3 personal. Sammanlagt är det för närvarande 300 barn inskrivna på fritidshemmet och 58 barn på "Klubben" som är fritidshem för årskurserna 4 och 5. Personalen på fritidshemmet ingår i skolans arbetslag och arbetar i klasserna på förmiddagen. Barnen är placerade på den avdelning som har anknytning till det arbetslag som de tillhör. Det betyder att barnen inte byter lokaler efter skoldagens slut. Fritidspersonalen följer också barnen under större delen av deras dag i skolan och på fritidshemmet.

Varje avdelning planerar sin verksamhet och anslår den på en anslagstavla där föräldrarna uppmanas att ta del av vad som händer under veckan. Föräldramöten och utvecklingssamtal har personalen gemensamt med klassläraren i den klass där barnet går. Fritidshemmet har inga egna föräldramöten, däremot har de familjefester, drop-in-fika och liknande. Då händer det att barnen vill visa upp vad de arbetar med, t.ex. en teaterföreställning eller utställning. En målsättning med verksamheten är enligt personalen att ge barnen en meningsfull fritidsverksamhet i en trivsamt miljö där de också kan koppla av efter skoldagens slut. En del föräldrar uttryckte ett visst missnöje med kvaliteten på fritidshemmet och menade att "fritids får inte vara liktydigt med barnpassning". Fritidshemspersonalen och skolans lärare träffas varje vecka för att planera och utvärdera arbetsveckan. Inspektörerna bedömer att verksamheten på fritidshemmet är god, trots visst missnöje med kvaliteten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen är av god kvalitet. Likaså bedöms dokumentationen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling till stora delar av god kvalitet. Skolans utvecklingssamtal behöver ses över för årskurserna 6 – 9. Fritidshemmets verksamhet bedöms som bra.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektorn anser att samarbetet med förvaltningen fungerar bra och att det finns tydliga mål och rutiner för uppföljning.

Skolan har en arbetsplan/åtagande för år 2004. Arbetsplanen gäller som åtagande för verksamhetsåret 2004 och har undertecknats av förvaltningschef och resultatenhetschef. I den beskrivs bland annat nuläge, styrkor och svagheter med skolan, möjligheter och hot. Arbetsplanen är indelad i ett antal målområden där lång- och kortsiktiga mål finns beskrivna, mätmetoder och vem som är ansvarig. Mål finns inom områdena elevinflytande, ekonomi, utbildning av elevrådet, kompetensutveckling m.m. Inspektörerna bedömer att arbetsplanen/åtagande är av god kvalitet.

Kvalitetsredovisningen för Brunns skola avser läsåret 2002/2003. I redovisningen finns huvudområden som bygger på barn- och utbildningsnämndens mål samt en redovisning av aktiviteter som skolan arbetat med under 2003. I redovisningen saknas dock analys av resultat och måluppfyllelse samt förslag på förbättringsområden. Ett annat dokument, som benämns "förbättringsplan", utgår från arbetslagens utvärderingar från läsåret 2003/2004 samt ovan nämnda kvalitetsredovisning. I förbättringsplanen görs en analys av olika målområden, t.ex. "normer och värden" och där ges förslag till förbättringsområden i form av långsiktiga och kortsiktiga mål. Förbättringsplanen kom till i slutet av vårterminen 2003 då nuvarande rektor tillträdde tjänsten som rektor och personalen har förberett underlag till denna plan på utvärderingsdagar/studiedagar. Kvalitetsredovisningens innehåll är dock okänt för personalen och de har inte varit delaktiga i att arbeta fram den. Enligt författningarna skall kvalitetsredovisningen innehålla mål, resultat, analys och förslag till förbättringsåtgärder. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen bör utvecklas så att den blir mer sammanhängande och tydlig. Skolan bör arbeta för att slå samman de två dokumenten till ett, som kallas kvalitetsredovisning. Den bör även vara känd av personalen.

Brunns skola leds av en rektor och en biträdande rektor. Ledningsgruppen på skolan består av rektor och biträdande rektor, fritidshemsföreståndare och sex arbetslagsledare. Delar av skolan är under om- och tillbyggnad vilket påverkar skolans arbetsro men ger också en tillförsikt inför framtiden med lokaler som är

anpassade till skolans krav. På en fråga till lärarna om de upplever att rektor är pedagogisk ledare blev ett av svaren att rektor har fått skolan på fötter trots stor arbetsbörda, och att han gör vad han kan och har kontroll på skolan. Andra lärare saknar emellertid rektor som pedagogisk ledare: "Han har ju en vision, men tiden äts upp av ekonomi och byggnation." Rektor själv betonar att han rör sig mycket i skolan och att han besöker två arbetslag i veckan. Han tycker inte att byggnationen tar tid från det pedagogiska ledarskapet utan detta löper på utan hans medverkan. Eleverna tvekar inte om vem som är rektor på skolan. Inspektionen visar att rektorn har kontroll på att undervisningen följer den nationella timplanen och att särskilda beslut avseende elevernas utbildning finns dokumenterade och säkert förvarade. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorn i enlighet med skollagen och läroplanens krav är förtrogen med den verksamhet han leder och tar det pedagogiska ansvaret för skolans verksamhet.

Fritidshem

Fritidshemmet har en arbetsplan för läsåret 2003/2004. Där beskrivs fritidshemmets uppdrag, mål att sträva mot, samverkan med hemmen etc. Inspektionen visar att fritidshemmets verksamhet diskuteras i skolans ledningsgrupp och rektor har intresse av att än mer integrera verksamheten i skolan.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att styrning, ledning och kvalitetsarbete i stort fungerar väl. Rektors förtroenhet med verksamheten och pedagogiska ledning bedöms som god. Kvalitetsredovisningen och den så kallade förbättringsplanen bör sammanföras till ett dokument.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I grundskoleförordningen regleras vilka ämnen som skall erbjudas eleverna. Som språkval får eleverna i Brunns skola välja mellan franska, spanska och tyska. De elever som inte väljer något av nämnda språk, eller som av skolan avråds från att läsa ytterligare ett främmande språk, hänvisas till att läsa svenska och/eller engelska. Eleverna har möjlighet att byta språkval efter skriftlig ansökan som skall godkännas av avlämnande lärare och mottagande lärare. Till sist skall rektor godkänna bytet. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra rutinerna så att alla som önskar läsa språk skall, utan skolans påverkan, ha möjlighet att göra det.

Brunns skola erbjuder inte elevens val. Grundskoleförordningen föreskriver att eleverna skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val och att undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen.

Enligt uppgift från rektorn har funktionshindrade god tillgång till utbildning på samma sätt som övriga elever.

En frivillig lägerskola till fjällen för elever i årskurs 8 anordnas av idrottslärarna varje vår. För denna lägerskola tar skolan ut en avgift på 300 kronor av eleverna. Elever som inte kan betala kan efter prövning få ekonomisk hjälp från skolan. Elever som av någon anledning inte vill delta erbjuds undervisning på skolan. Enligt skollagen skall utbildningen i grundskolan vara avgiftsfri för eleverna. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda "en obetydlig kostnad" för eleven. Skolverksamheten får inte organiseras med tanke på att eleverna skall svara för vissa kostnader. Att skolan kommit överens med föräldrarna om vissa avgifter hjälper inte. Det finns ingenting i förarbetena till skollagen som ger uttryck för att frivilligheten eller möjligheten till alternativ avgiftsfri undervisning skall tillmätas någon betydelse. Det skulle dessutom inte vara förenligt med den värdegrund som skollagen ger uttryck för om elever av kostnadsskäl skulle behöva avstå från vissa aktiviteter i skolan. Detta innebär inte att det är förbjudet att resa eller anordna andra aktiviteter inom utbildningen som kostar pengar. Aktiviteten skall dock finansieras med kommunala medel. Inspektörerna bedömer att skolan behöver se över sina rutiner runt avgifter i skolan.

Inspektionen visar att föräldrar och elever får information genom nyhetsbrev från rektor och veckobrev från klasslärare. Skolans hemsida ger aktuell information om skolan och dessutom förekommer regelbundna föräldramöten och föräldrar som besöker verksamheten. Värmdö kommuns hemsida – Värmdötorget – bidrar till ökad demokrati och spridning av information. Brunns skola har sin hemsida där. Inspektörerna bedömer skolans information som bra utom när det gäller utvecklingssamtal. Detta har bedömts i avsnitt 4 Pedagogisk verksamhet och undervisning.

Fritidshem

Eleverna i årskurs 4 och 5 tillhör "Klubben" på fritidshemmet. Eleverna i årskurs 6 uppger att de inte vill ha någon sådan verksamhet då de från och med årskurs 6 tillhör de "äldre" eleverna i årskurserna 6–9 som inte vill gå till på fritidshemmet. Enligt inspektörerna föreligger det en osäkerhet om skolbarnsomsorg erbjuds elever i årskurs 6. Tillgången till skolbarnsomsorg behöver ses över.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att det finns tillgång till utbildning i enlighet med författningarna utom gällande elevens val. Information om språkval bör utvecklas i enlighet med författningarnas krav. Tillgången till skolbarnsomsorg för elever till och med 12 års ålder bör ses över.

All undervisning skall vidare vara avgiftsfri.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Andelen lärare som har utbildning för den undervisning de bedriver är nästan 100 procent. Rektor utlyser de tjänster som innehas av personal som saknar lärarutbildning efter högst ett år. Arbetet med att ta fram en ny kompetensutvecklingsplan har inletts och skall vara färdig innan höstterminen är slut enligt rektor. Resurser satsas för närvarande på de lärare som saknar utbildning i portfolio och Bornholmsmodellen. Två förskollärare vidareutbildar sig till 1–7-lärare, så kallad SÄL-utbildning. Inspektörerna bedömer den nuvarande satsningen på kompetensutveckling som bra och ser positivt på att rektor beslutat arbeta fram en ny kompetensutvecklingsplan.

Den yttre och inre miljön är bra. Skolan har byggts till undan för undan och lokalerna är moderna och ändamålsenliga. Lokalerna för årskurs F–5 har högt i tak med små loft och grupprum. Klassrummen är ljusa med stora glasparter. Även årskurserna 7–9 har bra och ändamålsenliga lokaler. Sporthallen, som benämns "Skeppet", är en mycket förnämlig idrottsanläggning med utrymmen för en allsidig undervisning. Efter höstlovet kommer eleverna att få tillgång till det nybyggda biblioteket som delas med kommuninvånarna på Ingarö. Inspektörerna bedömer att skolans lokaler är av god kvalitet.

De elever som inspektörerna talade med uppger att tillgången på läromedel av de flesta upplevs som förhållandevis bra. Datorer finns i eller i anslutning till varje klassrum. Eleverna tycker i allmänhet att datorerna är bra men tyvärr är de trasiga ibland. Inspektörerna bedömer att skolans läromedel sammantaget är av god kvalitet.

Fritidshem

Personalen på fritidshemmet, fritidshemsföreståndaren undantagen, saknar formell utbildning. Rektor har ansökt om särskild lärarutbildning (SÄL) för fritidshemmets personal men fått avslag. Personalen har ingen egen kompetensutvecklingsplan utan deltar i den kompetensutveckling som riktar sig till skolans personal t.ex. utbildning i portfoliomodellen. Fritidshemmet har god tillgång på läromedel inklusive datorer. Inspektörerna bedömer att det är viktigt att skolan arbetar vidare med rekrytering av utbildad personal till fritidshemmet.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att skolans resurser är goda och lärarnas formella kompetens är hög. Fritidshemmets personal saknar dock adekvat utbildning. Inspektörerna bedömer det som viktigt att skolan fortsätter att rekrytera formellt utbildad personal till fritidshemmet. Skolans lokaler inklusive fritidshemmets är av bra kvalitet.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Brunns skola övergripande är av god kvalitet och i vissa avseenden av mycket god kvalitet. Det senare gäller skolans arbete med normer och värden och informationen till föräldrarna. Den pedagogiska verksamheten och undervisningen bedöms genomgående hålla god kvalitet. Likaså bedöms kunskapsresultaten samt dokumentationen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling till stora delar som bra. Inspektionen visar också att barnen på fritidshemmet är trygga och har inflytande över verksamheten där. Rektors förtrogenhet med verksamheten är god och fungerar väl i rollen som pedagogisk ledare. Lärarnas formella kompetens är hög.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Normer och värden

- Elevernas inflytande över undervisningen, särskilt i de äldre årskurserna, behöver stärkas.

Kunskaper

- Uppföljningen och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, matematik och engelska behöver utvecklas.
- Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör stärkas.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolans arbete med demokrati- och inflytandefrågor behöver utvecklas, särskilt med avseende på elevernas upplevelse av elevrådets betydelse.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Skolans utvecklingssamtal behöver ses över för årskurserna 6–9.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Kvalitetsredovisningen bör utvecklas och med fördel slås ihop med den så kallade förbättringsplanen.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

- Språkval bör erbjudas i enlighet med författningarnas krav.
- Tillgången till skolbarnsomsorg för elever till och med 12 års ålder bör säkerställas.
- Rutinerna kring avgifter behöver ses över.

Resurser

- Det är viktigt att skolan fortsätter att rekrytera formellt utbildad personal, främst till fritidshemmet.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

- Elevens val erbjuds inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 och 20 §§ grundskoleförordningen).

Datum

Ort

2005-06-02

Stockholm

Alf Anselmby

Mats Peterson